

Smjernice za zaštitu škola i univerziteta od upotrebe u vojne svrhe tokom oružanih sukoba

Strane koje učestvuju u oružanom sukobu pozivaju se da ne koriste škole ili univerzitete u bilo koje svrhe u službi svojih vojnih aktivnosti. Iako postoji saglasnost o tome da određeni vidovi upotrebe ne bi bili u suprotnosti sa pravnom regulativom o oružanim sukobima, sve strane bi trebalo da djeluju kako bi se izbjeglo narušavanje sigurnosti i ometanje obrazovanja učenika, koristeći slijedeće kao smjernice za razumnu praksu:

Smjernica 1: Oružane snage učesnica u oružanom sukobu ne bi trebalo da koriste aktivne škole i univerzitete ni na koji način koji podržava njihove vojne aktivnosti.

(a) Ovo načelo odnosi se i na škole i univerziteta koji su privremeno zatvoreni izvan uobičajenog vremena izvođenja nastave, tokom vikenda i praznika, i perioda raspusta.

(b) Strane koje učestvuju u oružanom sukobu ne bi trebalo da koriste silu, niti da podstiču uprave obrazovnih institucija da evakuiraju škole i univerzitete kako bi one bili učinjene dostupnim za upotrebu u svrhu podrške vojnim aktivnostima.

Smjernica 2: Škole i univerziteti napušteni ili evakuirani uslijed opasnosti od oružanog sukoba ne bi trebalo da budu korišteni od strane oružanih snaga učesnica u oružanom sukobu u bilo koju svrhu koja podržava njihove vojne ciljeve, osim u slučaju olakšavajućih okolnosti kad im nije dostupna nijedna održiva alternativa, i to samo onoliko dugo koliko ne postoji nijedna druga alternativa od izbora između upotrebe škole ili univerziteta, i drugog održivog metoda stjecanja slične vojne prednosti. Druge građevine trebalo bi smatrati boljim opcijama i koristiti prije škola i univerziteta, čak i ukoliko nisu u istoj mjeri pogodno locirane ili ustrojene, osim kad su takve građevine pod posebnom zaštitom međunarodnog humanitarnog prava (na primjer: bolnice), kao i imati u vidu činjenicu da strane u oružanom sukobu uvijek moraju poduzeti sve ostvarive mjere predostrožnosti da sve civilne objekte zaštite od napada.

(a) Svaka takva upotreba napuštenih ili evakuiranih škola i univerziteta trebalo bi da traje najkraće moguće.

(b) Napuštene ili evakuirane škole i univerziteti koje borbene snage strana u oružanom sukobu koriste u cilju podrške svojim vojnim aktivnostima, trebalo bi da ostanu dostupni kako bi prosvetnim vlastima omogućili njihovo ponovno otvaranje čim to postane moguće, nakon što se oružane snage povuku iz njih, pod uslovom da to ne izazove rizik po sigurnost učenika i osoblja.

(c) Bilo koji tragovi ili nagovještaji militarizacije ili fortifikacije trebalo bi da budu u potpunosti otklonjeni nakon povlačenja oružanih snaga, uz poduzimanje svih napora da se što je prije moguće otkloni sva šteta pričinjena infrastrukturi predmetne institucije. Konkretno, svo oružje, municija i neeksplozivna eksplozivna sredstva ili ostaci rata trebalo bi da budu uklonjeni sa lica mjesta.

Smjernica 3: Škole i univerziteti nikad ne smiju biti uništeni u sklopu mjera lišavanja suprotstavljene strane u oružanom sukobu mogućnosti njihove upotrebe u budućnosti. Škole i univerziteti — bilo da su u procesu nastave, zatvoreni toga dana ili ne rade uslijed praznika, evakuirani ili napušteni — uobičajeno predstavljaju civilne objekte.

Smjernica 4: Iako upotreba škole ili univerziteta od strane borbenih snaga strana u oružanom sukobu u vidu podrške njihovim vojnim aktivnostima može, ovisno o okolnostima, biti iskorištena u pretvaranje u vojni objekat podložan napadu, strane u oružanom sukobu trebalo bi da razmotre sve

moguće alternativne mjere prije napada na ove objekte uključujući, osim ukoliko okolnosti to ne dopuštaju, prethodno upozoravanje neprijatelja da će uslijediti napad ako ne obustavi njihovu upotrebu.

(a) Prije bilo kakvog napada na školu koja je postala vojnim ciljem, strane u oružanom sukobu trebalo bi da uzmu u obzir činjenicu da djeca polažu pravo na posebno poštivanje i zaštitu. Dodatno važno razmatranje predstavlja potencijalan dugoročan negativni efekt na pristup zajednice obrazovanju uslijed štete prouzročene školi ili njenog uništenja.

(b) Upotreba škole ili univerziteta od strane borbenih snaga jedne od strana u oružanom sukobu u vidu podrške njenim vojnim aktivnostima ne bi trebalo da posluži kao opravdanje drugoj strani koja ih osvoji za nastavak korištenja ovih objekata u vidu podrške njenim vojnim aktivnostima. Čim to postane izvedivo, svi tragovi ili nagovještaji militarizacije ili fortifikacije trebalo bi da budu uklonjeni, a objekt vraćen civilnim vlastima u svrhu vršenja svoje obrazovne funkcije.

Smjernica 5: Borbene snage strana u oružanom sukobu ne bi trebalo da budu angažirane za osiguranje škola i univerziteta, osim u slučajevima kad alternativni načini pružanja elementarne sigurnosti nisu dostupni. Ukoliko je to moguće, odgovarajuće obučeno civilno osoblje trebalo bi koristiti za pružanje sigurnosti u školama i univerzitetima. Ukoliko je to neophodno, trebalo bi razmotriti i evakuiranje djece, studenata i osoblja na sigurniju lokaciju.

(a) Ukoliko borbene snage obavljaju sigurnosne zadatke u vezi sa školama i univerzitetima, njihovo prisustvo na toj lokaciji ili u tim zgradama treba izbjegavati ukoliko je to ikako moguće, kako bi se izbjeglo kompromitiranje civilnog statusa ustanove i narušavanje atmosfere za učenje.

Smjernica 6: Sve strane u oružanom sukobu bi trebalo, koliko god je to moguće i prikladno, da uključe ove *Smjernice* u, na primjer, svoju doktrinu, vojne priručnike, pravila službe, operativne naredbe i druga sredstva informiranja, radi podsticanja odgovarajućeg postupanja u okviru čitavog lanca komandiranja. Strane u oružanom sukobu bi trebalo da utvrde najprikladniji metod za to.